

DOI: 10.31866/2616-7948.2(16).2025.345640

УДК 82-4(477)"364":654.19:070-051Дацюк(049.32)

Слова та голос Галини Дацюк

Любов ГОЛОТА

письменниця

лауреатка Національної
премії України імені Тараса
Шевченка

© Голота Л., 2025

Відома журналістка, письменниця, громадська діячка Галина Дацюк порадувала своїх численних прихильників новою книгою – «Світло повертається». Промовистий підзаголовок: «Есеї, замальовки, нариси про події та людей, які в часи повітряних тривог, вибухів і темряви виводили нас на бік життя».

У новій книжці – добірна, рідкісно шляхетна й переконлива публіцистика, де сконцентровано біль і любов. Тут густе, як гречаний мед, слово, що плодоносить мудрість. Що сідає під мури Софії і молиться за кожне життя. Що з чорним крилом війни і просвітленим обличчям ранку, що повертає надію. Що про наш рід і звичай. Що про народження книжок, картин, пісень, кохання і дітей. Що від першого дня великої війни дає нам сили радіти, любити, вірити, аби, зрештою, перемагти.

Під 85 іменами текстів – код нашого часу і нас самих. Тут незламна Україна – як Світло Бога.

WORDS AND VOICE OF HALYNA DATSYUK

Lyubov HOLOTA

Writer,

Laureate of the Taras Shevchenko National Prize

A famous journalist, writer and public figure Halyna Datsyuk has pleased her numerous admirers with a new book – “The Light Returns”. The eloquent subtitle: “Essays, sketches, outlines about events and people who led us to the side of life in times of air alerts, explosions and darkness”.

The new book contains selected, rarely noble and convincing journalism, where pain and love are concentrated. Here, a thick, as buckwheat honey, word bears fruit of wisdom. WHAT sits under the walls of Sofia and prays for every life. WHAT is with the black wing of war and the enlightened face of the morning, which returns hope. WHAT about our ancestry and customs. WHAT about the birth of books, paintings, songs, love and children. WHAT from the first day of the great war gives us the strength to feel happiness, love, believe and ultimately win.

Under 85 names of texts, here is a code of our time and ourselves. Here is unbreakable Ukraine, like the Light of God.

Спочатку запам'ятала слово, друковане від Галини Дацюк. Було це в останній чверті ХХ століття, в часи, які прийнято називати перебудовними, а насправді – пробуджувальні, бо мільйони з нас нарешті зрозуміли, що інформація – рушійна сила в суспільстві, що головне – знайти правдиву інформацію, бажану, нову, таку, яка не тільки об'єднує минуле із сьогоденням, а й проєктує майбутнє.

Україна задихалася під звалищами газет і журналів – чорно-білих, кольорових, на сірому папері і на глянці, та все російською мовою. Такого шквалу зросійщення українці ще не знали, їхнє національне пробудження зацитькували, укоськували, засипали піском і попелом «комсомольці в Україні» – правда, московські івзестія, журнал «Огоньок», безліч усілякої містики й ізотерики, множили ту московську макулатуру начебто українські «Наталі», «Карававан історій», «Ліза», «Отдохні», політичні тижневики та газети різних блоків і партій, але бінго! – всі російськомовні, всі з бульварною ностальгією за «страной, которую ми потеряли». В цьому різноамплітудному звалищі важко було знайти видання та імена, яких прагнули люди, охочі знати справжнє – в історії, літературі, науці, доколуپуватися істини в тих неймовірних сюжетах, які переживало українське суспільство, оскільки всі орієнтири, штучно збиті, вказували на чуже, штучно красиве і значуще. Читачам, які не пливли за течією, належало знайти серед журналістів і газетярів своїх людей. Зацікавитися і повірити. Так у моєму читацькому списку з'явилося ім'я Галина Дацюк.

Тематика, за яку взялась кореспондентка республіканської преси, була мені близькою: культура, мова, віра. Опорні речі в національному інформаційному просторі подавалися нею свіжо, щиро, без лжепатетики, вона не грала в українськість – відчувалося, що це давно виховалося і визріло на генному родинному рівні. Мова і стилістика її письма несли виразну самість натури, схильної до пізнання, а дар оповідачки, для якої головними були герої, а не амбітне «я» авторки, викликали симпатію й довіру.

Постать Софії Русової, різнобічну діяльність якої варто й сьогодні досліджувати та поповнювати культурно-науковий простір новою інформацією, я пізнала завдяки публікаціям Галини Дацюк, зокрема в журналі «Україна». Мабуть, саме тоді відзначила, що ця журналістка знає більше, ніж пише. Обставини життя, культурне середовище, духовні обрії особистості, яку осмислювала Г. Дацюк, завжди орієнтували на глибші розвідки, спонукали й собі ставати дослідником тих обставин, в яких діяли її герої. А таки справді – не персонажі, а герої, часто – першопрохідці. Жертовні люди, іноді – жертви, але це була жертовність і жертовність справжніх християн, апостолів і воїнів українства. Не вдаватимуся до переліку всіх публікацій, які мені запам'яталися (а це – сотні українських дописів в українських виданнях), але спадає на думку, що, коли б авторка забагла пересіяти їх на решеті часу, то могла б вийти надзвичайно характерна та інформаційно безцінна книжка заборонених за радянщини та в часи свавілля 90-х років тем.

Виокремлю ті статті-відкриття Галини Дацюк, які сьогодні можемо сміливо назвати «Курсом історії від Галини» – депортація волинських сіл і цілих родин за зв'язки з УПА. Перші з нарисів датуються 1990 роком, і, на щастя, письменниця не «закрила» цю тему й сьогодні, про що свідчать її глибокі статті-дослідження на шпальтах тижневика «Слово Просвіти» протягом 2021–2025 років. Це дуже добросовісне письмо. Це той випадок, «коли три персти пишуть, а болить усе тіло» (Нестор Літописець). Бо пропущене крізь власне життя. А коли таких публікацій не одна-дві, а десятки, з яких склалися книги, то, скажу вам, дорогі мої, правду: це письмо (читай: життя) під посвятою. Свідома жертовність Галини Дацюк і в ім'я України. Можна розшифрувати: во славу земляків з Кордишева, Армії УПА. І, головне, тисяч українців, життями яких засіяне поле буття нашого народу. Читати ці книги – перевіряти свою душу на українськість.

...Голос Галини Дацюк в ефірі українського радіо «Культура» я знала разом із відданими слухачами, чула багато років. Очікуючи цей багатобарвний голос вранці і ввечері, бо ті передачі унікальні вже тим, що їх треба слухати і **чути** – надто багато, аж до биття серця, ніс голос Галини. Чи то від недалекого розуму, чи від заздрощів керівники Суспільного мовлення не запропонували пані Галині продовжити спілкування з радіослухачами, натомість чуємо монотонні голоси, які, демонструючи себе в ефірі, наче молоточками, б'ють у тім'я. Галина Дацюк вплітала у свій голос усні жіночі історії, історії надзвичайних доль у надзвичайні часи (а коли в Україні вони були звичайними?) – учасниці національно-визвольних змагань, зв'язкові УПА, жінки-героїні, видатні творчі особистості, яких було засуджено на неволю і які збулися як постаті, а завдяки Галині Дацюк про них дізнався світ. Ці голоси звучать зі сторінок її книжок, видрукованих у 1998, 2003, 2016, 2021 роках.

Усі книжки, написані Галиною Дацюк, особливі. Назву найновіші: «Янголи Небесної Чоти» (2016), «Одна з нас. Незагублені історії» (2020), «Жіноча справа» (2021). Особливість цих видань у тому, що вони осяяні голосами персонажів, що кожна деталь розповіді складається в полотно, в пазли вже теперішнього випробування, яке переживає Україна в кризовому протистоянні рашистам з 2014 року.

У читача, який ще не відкрив для себе творчість письменниці Галини Дацюк, може скластися враження, що її письмо – суцільна кривава трагедія. Ні, це справжні драми життя (бо життя – велика господня драма) з його світлом, любов'ю, радістю, з усмішкою і безкрайністю відчуттів. Це ті слова і той голос, від яких «серце б'ється, ожива». Голос і слова, які кожному з нас тче велика Пряля – Доля.... Наче ниточки збігаються в умілі руки Галини Дацюк – невтомної, талановитої, унікальної письменниці, яка день за днем описує українську історію і стверджує любов.

Надійшла: 11.08.2025; Прийнято: 02.10.2025;
Статтю вперше опубліковано онлайн: 09.12.2025